Ч. 83 (13.628). Львів, пятниця 30. березня 1934. Opłata pocztowa opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічне 15·00 „
Піврічне 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Підготовляють дипльоматичні взаємини Америки з Ватиканом.

НЮЙОРК, 9. березня. (Вл. кор.) — Кабле-грама з Риму до газети Сан обговорює можливість відновлення дипльоматичн. взаємин між Злуч. Державами й Апостольським Престолом. Уже ділі — твердить кореспондент — приготування вже розпочалися, хоч ні одній стороні не спішно. Під теперішню пору ходить про викликання в Америці відповідного настрою громадськости, на підставі якого президент Рузвельт міг би отверто приступити до цього ділa. Він, як кажуть, перед своїм вибором запевнив Ватикан, що після вибору візьметься до цеї справи.

Приготування ведуться у великій тайні — міркує кореспондент — і треба надіятися навіть заперечення такого факту. Одначе правдою є, що переговори вже ведуться. Щоби звернути увагу на таку можливість, урядовий орган папи „Оссерваторе Романо", вже помістив недавно статтю про колишні дипльоматичні зносини Америки з папською державою, які тривали до року 1870, отже до упадку цієї держави. Те, що опісля Америка не висилала свого амбасадора до Ватикану не треба вважати за зірвання таких взаємин, але за перерву. Колиб прийшло тепер до висилки амбасадора, то це була би лише віднова давної традиції.

—o—

Друга стаття Гвайтинґа Вілсмса про голод на Україні.

НЮ ЙОРК, 12. березня (Вл. кор.) Національний британський тижневик „Енсерз", що виходить в Льондону, помістив у своїм виданні з дня 2. березня другу статтю Гвайтинґа Вилісмса про голод на Україні. Перша стаття появилася в виданні з дня 24. лютого і була вже зреферована в українських часописах. У другій статті, яка властиво є докінченням першої, автор старається вияснити питання: „Чому Росія голодна". Він твердить, що останні жнива на Україні були добрі, але збіжа не було зібране, воно погнило на полі. Це сталося тому, що до збирання збіжа покликали міських бюрових робітників, після того, як не стало селянських рук до праці. Тих міських робітників трактовано так само, як попередньо селян і вони гинули на полі через недоживлення, бо не вільно давати полевим робітникам жадної підвишки харчу, доки все збіжа не буде зібране і звезене.

Чому так поступає совітське правління? — На це Вілсмс відповідає отверто, що воно збирає збіжа як воєнний припас і треба наперед забезпечити харч для жовнірів. А що українські селяни не хочуть безумовно слухати совітського уряду, то супроти них вживається політики виголодження хочби тому, щоби на випадок війни не треба було тримати війська на Україні, лише кожного жовніра вислати на Далекий Схід. Крім того виголоджування українських селян має бути лекцією для фабричних робітників і серед них тепер буде легше перевести засаду уряду: „Працюй, або гинь з голоду!"

І кінчить Вілсмс: „Я дав вияснення на всі питання, чому таке або інше діється в Совітській Росії. Одного пояснення тут нема, на що, здається мені, цивілізований світ скаже, що цього загалом не дається вияснити. А це на таке питання: чому не роблено зі(?)яких зусиль прийти з допомогою вигибаючим з голоду міліонам; чому совітський уряд тримав у тайні цю правду перед світом, який без сумніву був би прийшов з допомогою нещасним".

Стаття Вілсмса урізноріднена цількома фотографіями, схопленими ним самим потайки в часі перебування на Україні.

—o—

Чужі гості на виставці Союзу Українок.

НЮ ЙОРК, 2. березня. (Вл. кор.). Вчора вечером прибули до домівки Союзу Українок, що є 30 іст 7-ма вул. в Ню Йорку американські журналістки, а з ними й інші гості, щоб оглянути мистецьку виставку предметів, які були на світовій виставі в Шикаго. Уряд Союзу Українок приняв їх чаєм, а при цій нагоді піднято розмова про українські справи. Сьогодні появилася в „Ню Йорк Джорнал" обемиста стаття про цю виставку, а при ній великий образ голови Союзу Українок, пані Олени Лотоцької, одягненої в український стрій, як вона оглядає різьбу Олександра Архипенка „Будівальщина". Стаття має наголовок „Краса барв і взорів виріжнює українську мистецьку виставку". В статті сказано, що предмети з виставки підуть на наступний тиждень до коломбійського університету (до факультету учительського — „тічерз каледж"), а опісля до інших університетів, як про це подбала управа Союзу Українок. Крім п-і Лотоцької доглядали ще виставки пані: Авраменкова, Петренкова, Лисюкова й інші. Клюб Українських Танцюристів, під проводом п-і Авраменко, демонстрував українські танки — кожний у відповіднім убранні — а п-і Лотоцька пояснювала їх історичне значіння.

Ширіть наш часопис!

Справа повороту Габсбурґів.

Можливости і трудноші.

На основі дотеперішніх вісток про нову австрійську конституцію „Дейлі Телеграф" пише, що начальник держави буде називатися не президентом, але реґентом. На думку віденського кореспондента того часопису нова австрійська конституція є вступом до привернення монархії.

Одночасно „Мадяр Гірляп" повідомляє, що на замку Габсбурґів у Рачке недалеко Будапешту переводять швидко ріжні адаптації. Мають приїхати на замок діти цісаревої Зити, а саме 20-літна Аделяйда, 19-літній Роберт і 18-літній Фелікс. Вправді мадярська влада ще не дала дозволу приїзду архикнязів, одначе нема сумніву, що з дозволом не буде труднощів, бо ідеться тільки в приватній гостині дітей бувшої цісарської пари. „Мадяр Гірляп" довідується, що також архикнязь Отто приїде в літі в приватнім характері на побут до Відня.

З Відня зачувати, що знесення протигабсбурських законів, заповіджене недавно міністром внутрішніх справ в Інсбруці, є питанням найближчого часу. В новій австрійській конституції, що має незабаром увійти в життя, не буде вже постанов про вигнання габсбурської родини та про конфіскату її маєтків. Одначе рівночасно зачувати, що близького повороту Габсбурґів до Австрії не можна надіятися, бо міродатні члени тієї родини узалежнили свій поворот до Австрії від багатьох умовин. Трудніше від знесення баніції для Габсбурґів представляється справа знесення конфіскати маєтку, бо для розвязки тієї справи правним шляхом треба би перевести спеціяльну умову з родиною Габсбурґів.

Читайте „Діло"!

Уважкій службі.

(З приводу 15-ліття політичних процесів.)

У місячнику „Життя і Право" за березень 1934 р. находимо статтю д-ра Льва Ганкевича під повищим заголовком. Цю цікаву й актуальну статтю передруковуємо в цілости. — **Ред.**

Три великі періоди політичних процесів пережило досі галицьке громадянство. Перший, це 90. роки минулого століття, коли були великі і безчисленні процеси після соймових і парляментарних виборів, коли то українське населення головно під проводом своїх молодих адвокатів пішло у виборчу боротьбу, за своїх кандидатів. Другий, це перші роки цього століття — після великого селянського страйку, коли почався ряд післястрайкових процесів. І врешті третій від 1919 р. після програної визвольної війни. У процесах перших двох періодів виступила вперше нова ґенерація молодих адвокатів, як д-р Кость Левицький, д-р Евген Олесницький, д-р Андрій Чайковський, д-р Михайло Король, д-р Теофіль Окуневський і інші та вона виповнила як слід свій тяжкий обовязок. Перший раз у судових салях залунала українська мова і впали сміли слова, що вимагали рівних прав для української мови і української нації.

Дальші процеси можна знову поділити на три групи. Перша, це процеси з українсько-польської війни. Перед судом стають старшини і жовніри української армії, обвинувачені за вбивства, побої і знущання супроти поляків. Друга, це процеси У.В.О. і врешті третя О. У. Н. Вступом до тих процесів були військові полеві суди, що працювали майже до кінця 1919 р. Одним з перших був процес проти Юліяна Саламоновича і тов. У тій справі запав присуд, який публично оголошено. Він звучав:

„К. 1240/19/15. В Імени Права! Суд полевий В. П. у Львові, як орікаючий Суд наглий по переведенні доходжень з дня 17. і 18. березня 1919 р. під предсідництвом майора Смолярського Володислава, в присутности майора авдітора Слівінського Станислава і Станислава Вондравша та однорічного стрільця Кондранського Станислава протоколянта, майора авдітора Бартельмуса Йосифа як публичного обвинувача, обвинувачених **Юліяна Саламоновича, Евстахія Курочки, Михайла Фоліса і Петра Яреміичука,** — дальше підпоручника Маєвського і стр. Скальського як оборонців з причини внеску обвинувача з 17. березня 1919 р. вирішив: 1) Обвинувачений Юліян Саламонович, урodж. 21. травня 1898 р. у Винниках, приналежний і замешкалий у Львові, обряду греко-кат., син Томи і Анни, стану вільного, теслярський помічник, некараний, 2) обвин. Михайло Фолис, урodж. 21. серпня 1892 р. в Скнилові, обр. греко-кат., стану вільного, син Йосифа і Марії, господар, укінчив агрономічні курси, власник реальности — некараний, 3) Петро Яреміичук, урodж. 18. липня 1899 р. у Львові, тут приналежний і замешкалий, обр. греко-кат., стану вільного, син Івана і Юлії Паполюк, студ. гімн. без майна, некараний, 4) Евстахій Курочка, уроджений 28. квітня 1901 р. у Львові, тут приналежний і замешкалий, стану вільного, син бл. п. Семена і Олени, студ. гімн. без майна, некараний, — є винні, що у Львові в часі українсько-польських боїв, а це в часі від початку грудня 1918 р. до 11. березня 1919 р. стан і розміщення, силу і руки польської армії і інші предмети узброєння в тій цілі просліджували, щоби про них дати знати неприятельській, українській армії і справді її про це повідомлювали, також, що у Львові, облеганому українськими військами збої[...]

людей, зброю й амуніцію, щоби з порозумінні з українцями, облягаючими Львів у відповідному часі вдарити на зади обороняючих Львів польських військ, щоби тими діланнями зробити шкоду польській армії, а принести користь приятельській армії. Цими ділами допустилися обвинувачені злочину з §§ 221. і 227. в. з. к., за що по думці §§ 222. в. з. к. і 444. в. з. к., а то обвинувачених Юліяна Саламоновича і Михайла Фолиса на кару смерти через повішення, а обвинуваченого Петра Яремійчука і Евстахія Курочку на кару тяжкої вязниці кожного з них через 10 літ засуджується. Кару смерти виконається наперед на Михайлі Фолисі. Львів, дня 19. березня 1919 р. Слівінський майор авд. в. р., Смолярський в. р., Вондравш в. р.".

Цей вирок затвердив тільки замінив в дорозі ласки кару смерти через повішення на кару смерти через розстріляння тодішний комендант Львова ґен. Розвадовський з тим, що вирок має бути виконаний в год. 2.15 на Цитаделі, дня 19. березня 1919 р. Тогож дня в год. 2.15 пополудне привезено автомобілем Фолиса і Саламоновича до будинку Цитаделі і там по висповіданні їх о. Дуткевичем розстріляно наперед Фолиса, а згодом Саламоновича.

Після того процесу пішли дальші, як д-ра Івана Рогуцького і інші.

Тимчасом у слідчих арештах цілого краю сиділа маса арештованих і в їх справі почалися безконечні інтервенції адвокатів... Як колись Тернопіль масовим повиборчим процесом Семка Гладуна і 20 тов. з Березовиці Великої, так тепер Станиславів розпочав серію процесів. Дня 15. грудня 1920 р. перед Трибуналом Окружного Суду в Станиславові станув залізничий робітник Антін Яечник, обвинувачений за злочин морду з §§ 134, 135, 136 і 67 к. з. Ті злочини згідно з актом обвинувачення мав він поповнити в цей спосіб, що дня 27. і 28. травня 1919 р. в намірі позбавлення життя Станислава Дембоня і пятьох товаришів, спричинив смерть вище згаданих, а дальше, що в травні 1919 р. в повітах станиславівському і товмацькому, належачи до т. зв. „залізної української бриґади" і беручи участь зі зброєю в руці по стороні неприятеля на шкоду польської Річипосполитої і її армії, ділаючи в порозумінні з ворогом підприняв ділання, зміряюче до того, щоби зробити шкоду польській Річипосполитій, а ворогові прискорити користь, за що має понести кару смерти на шибениці". Антона Яечника уневиннено, боронили його: пок. Лев Бачинський і д-р Юлій Олесницький.

Як колись, тридцять літ тому д-р Кость Левицький в суді у Львові на розправі мистців-малярів Устіяновича Корнила і Томасевича Степана виступив в обороні прав української мови, так тепер тут д-р Лев Бачинський. Були процеси в судах у Львові, Перемишлі, Тернополі, Чорткові, Бережанах, Золочеві, Стриї, Самборі, Станиславові і Коломиї. А навіть був один процес в Новому Санчі, в справі т. зв. „Лемківської Республики", де були обвинувачені о. Хиляк з Ісаїв, селянин Громосяк з Криниці і д-р Качмарчик, адвокат з Мушини. Скоро прийшла і Волинь. Перший раз переступили „сокальський кордон" українські адвокати і появилися в Окружних Судах у Луцьку і Рівному, як також на виїздних сесіях у Ковлі й Володимирі Волинському. Цей перший контакт не був дуже приємний. Тамошні суди неприхильно приняли галицьких адвокатів, але в дуже короткому часі відносини змінилися, на користь галицьких адвокатів. М. і. заімпонували вони знанням... польської мови, якою не дуже певно володіли тамошні судді. Це все розуміється, відноситься тільки до особистих взаємин... А тимчасом ішли в нас процеси, як о. Глібовицького, пароха із Жабя, великий процес Степана Федака, Дмитра Паліїва, Остапа Коберського, Франца Штика, Кучабського, Матчака, Гнатевича, Яремійчука, Горобйовського, Тофана, Білецького і Зибликевича. У міжчасі прийшла справа полковника Володимира Федоровича, якого перший суд присяглих визнав винним 12 голосами, а трибунал засудив на кару смерти. Цей присуд ухилив Найвищий Суд у Варшаві, а другий суд присяглих уневиннив полковника Федоровича 12 голосами. А потому пішов великий комуністичний процес т. зв. „Святоюрський" Степана Круліковського і тов., який трівав від 12. листопада 1922. до 11. січня 1923 р., процес д-ра Ярослава Селезінки, Атаманчука і т. д.

У лавах оборонців засіла вже друга ґенерація української палестри. Першої ґенерації не було, бо або вимерла, або на емеритурі доживала своїх літ, або була ще за кордоном на еміґрації. І так у Львові станули до тяжкої праці: д-р Іван Волошин, д-р Михайло Волошин, д-р Лев Ганкевич, д-р Маріян Глушкевич, (по повороті до краю), д-р Евген Давидяк, д-р Пилип Евин, д-р Олександер Марітчак (по повороті до кр.), д-р Володимир Старосольський (по пов. до краю), д-р Семен Шевчук, д-р Степан Шухевич і помагав д-р Степан Біляк з Городка Ягайлонського. У Перемишлі д-р Рибачек, д-р Черлюнчакевич і д-р Загайкевич. У Золочеві д-р Ваньо і д-р Ярослав Олесницький, у Бережанах д-р Бемко і д-р Західний, у Тернополі д-р Степан Баран, д-р Бриkович і д-р Ладика, у Чорткові д-р Горбачевський і д-р Білекторович. У Станиславові пок. д-р Лев Бачинський, д-р Юлій Олесницький і пок. д-р Йосиф Партицький. У Самборі д-р Галущинський, д-р Гуркевич, д-р Рогуцький, у Стриї д-р Гарасимів, д-р Домбчевський, д-р Калуський і д-р Лужецький. У Коломиї пок. д-р Іван Ганкевич, д-р Андрій Чайковський і д-р Новодворський.

У першій добі політичних процесів ледви девять, чи десять адвокатів могло станути, тепер вже майже пів сотки адвокатів станули в ряди тяжкої праці. Вони дали всі свої сили і все своє знання і старалися сповнити якнайкраще свій обовязок.

Але про це тепер завчасно ще [illegible] говорити...

Д-р Лев Ганкевич.

Величезне шпигунство в Мадярщині.

В Будапешті викрито закроєне на величезні розміри шпигунство. Досі арештовано 44 особи, між ними 23 військових, здебільша надпоручники й сотники, а крім того 4 штабових офіцерів. Один полковник скінчив перед своїм арештуванням самогубством. Процеси проти офіцерів відбуваються ґуртами на тайних розправах. Досі страчено 4 офіцерів, учителів військової академії Людвика. Між арештованими цивільними особами є вислужений майор, директор фабрик етерніту, своях надпрокуратора Бартокі, й дверник санаторії Кекесді в Татрах. Цей правдоподібно переглядав листування міністра закордонних справ Каві підчас його побуту в санаторії, підслухував телефонічні розмови й передавав їх те далі. Шпигунська спілка мала своїх зговірників майже в усіх вищих командах держави. Як виказали дотеперішні карні розправи, зрадники плян наступу на східньо-південну лінію Дунаю й Драви, а також додаткові пляни бралкової військової округи в Будапешті й південних та західних військових округ.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 30. БЕРЕЗНЯ 1934.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ

ЧИМ ЖИВЕ НАШ ТЕАТР.

(З НАГОДИ 70-ЛІТНЬОГО ІСТНУВАННЯ ТЕАТРУ В ГАЛИЧИНІ.)

Маємо наскрізь ориґінальний театр, неподібний до інших; його історія теж ріжна від розвитку драматичного мистецтва великих европейських народів. І в нас, як скрізь, створила його інтеліґенція, а проте наш жив і розвивався матеріялом із народнього життя, від якого інтеліґент відходив щораз далі. Народній театр задовольняв нашу уяву прикметами своєрідної поезії; народній побут, психольоґія селян і козаків були для нас напів романтичним сюжетом; у цьому світі далекому від нашого способу життя і близькому нашим національним ідеалам, ми шукали духової полекші після непоетичної буденщини.

Небагато мали ми спільного з переживаннями нещасливої дівчини, яку покидає невірний парубок або інтриґами між багатими і бідними за клаптик поля, а проте нераз пускали ми сльозу підчас вистави і нераз з вистави вертаючись до хати почували себе зворушеними траґедією селянської або козацької душі. Ми співчували і радувались з ними, бо відчували, що їх доля звязана з нашою спільними нитками „лиха давнього й сьогочасного".

Мало маємо драматурґів; це єдина причина, чому директори наших театрів перекладають чужі песи, якінебудь, які є на похваті, сами не знаючи, що припаде до вподобі публики. Творці нашого народнього театру мають досі велику перевагу над усіма модерними авторами, рідними і чужинними: вони опанували драматичну техніку такими простими засобами, що грають на струнах своєї авдиторії, наче старий кобзар на своєму інструменті. Найбільша тайна сценічного успіху основана на тому самому психольоґічному законі, що успіх промовця, який знає, що саме найбільше хвилює, цікавить і тримає у напрузі слухачів добре йому знаних.

Найкраща чужинна песа ставить перед нами типи і проблеми, рідко нам близькі; глядач не любить чогось не розуміти. Наші модерні драматурги щойно шукають за новими типами і новими проблемами; сучасність надто близька до них, щоб вони могли відійти від неї на перспективу, необхідну для сцени; тимто у цих песах так багато зайвої лірики і зайвого мудрування. А ніякою поемою і ніякою проповідлю не заступиш у песі „акції", драматичної завязки і конфліктів дієвих осіб.

Один із великих успіхів нашого театру в тому, що він єднає драму з комедією, навіть оперетою. У дійсному житті траґедії йдуть поруч радощів, похорони за танцями, часто і перед ними. Шекспір, що вважав єдиним справжнім дзеркалом для театру — дійсність, теж переплітав усі ці мотиви. Саме нинішний европейський модний репертуар використовує ці різкі переходи від траґічних конфліктів до пісеньки й танцю.

Великі европейські літератури мають два окремі роди театру: інтеліґентський у літературній мові і народній, у ріжних говірках. Цей народній театр, без літературних претенсій, заспокоює потреби нижчих верстов, часто тільки народню масу частини якоїсь території. Історія літератури тільки згадує загально, що він існує і критики ніколи не оглядають видовищ, на яких єдиним суддею вартости твору є публика, що має долоні для оплесків і зуби для свистів. Наш театр, за розвитком нашої літературної мови затирає межі цих двох ріжних родів; із цього факту можна вивести всю аналізу його великої живучости, але теж і всіх його недостач.

Брати з простолюддя дієві особи та їх конфлікти це вносити на сцену готовий світ, де одно слово, один жест можуть розбуджувати цілу низку почувань. Наша народня словесність і фольклор постачають драматургові [illegible] осіб із пристрастями та віруваннями. Зате як важко з цього світу перейти до того дійсного, в якому і яким живемо! Не маємо ні драми ні комедії, що зображалаб змагання, ідеали та смішні сторінки нашої інтеліґенції за останніх 30—40 літ. Інтеліґент на нашій сцені це все ще непевний дебютант, нецікавий і дуже мало інтеліґентний.

Радянський театр пробує заповнити цю прогалину і рішається на акробатичний скок: замісць реалістичної та психольоґічної драми дає здебільша кінові монтажі з псевдосоціяльними тезами. Смішний був інтеліґент-хлопоман, що деклямував зі сцени про потребу освіти; не менше смішний аґітчик, що вдягає на себе рясу „клясової робітничої свідомости".

Дехто гадає, що наш народній театр перестарівся [illegible]. 30 пес, які треба невпинно повторяти, мусить пережитись, але чому він не міг би їх мати 300 — свіжих і нових, що віддзеркалювали б нові обставини та давали нові типи? Усе це справа тільки драматичних талантів. Важко їм дозрівати серед циганської мандрівки і на дошках, що часто не дають навіть омани сцени, а проте... Проблема: чи спершу мусить стати великий театральний будинок із великими субвенціями, а потім уже прийдуть таланти, — чи спершу треба драматургів — [illegible]? Проблема має два кінці: від кожного з них можна з однаковим успіхом й однаковою невдачею починати працю.

Чуємо часом про загальну крізу театру і загрозу, що йде для театру від кіна. Для рідного театру не бажаємо нині нічого більш як такої „европейської" крізи: кількасот нових пес річно. Як довго з екрану не чуємо української мови, кіно не може бути суперником нашого театру. Швидше дамо Европі українського фільму, ніж Европа заступить нам своїми фільмами наш театральний репертуар.

„КРІВАВА РАНА“.

„Угорська Русь мусить повернутись до Мадярщини“.

Краківський „Час“ помістив у числі з 23. т. м. передовицю п. н. „Після римського договору“, в якій передає довгу розмову з мадяром, який є в курсі міродатних будапештенських настроїв. Цей мадяр сказав м. іншим ось що:

Найважнішою є проблема Горішньої Мадярщини, Словаччини, „Угорської Руси“ і того наддунайського краю, що лежить між Комаромом, Сатораліяньгебі і Почоні (Братіслава). „Угорська Русь“ мусить повернути до нас. Нема там ані чехів, ані словаків, а тамошні „русини“ позбавлені всякої національної свідомости і мають сильне державно-мадярське почуття. Зрештою цю країну віддано чехам у формі мандату, як рід коридору до Росії, що в дійсності не має ніякого оправдання, хиба для відірвання у вас (себто в Польщі) української ірреденти. Її зворот Мадярщині передбачав сам президент Мілеранд.

В іншому місці мадярський інформатор „Часу“ говорить про Горішню Мадярщину як про криваву рану, яка творить аналогію поміж нею і Шлеськом дотично Польщі. (До речі — „кривава рана“ — це поняття, що його ввели німці на означення істнуючого стану річей на Гор. Шлеську). Словаччині обіцює цей мадярський політик повну автономію, скидаючи вину за її попередню мадяризацію на жидів, які по комуні Белі Куна не мають уже на Мадярщині нічого до говорення.

Вся предовга розмова поведена в тоні „поляк — венгер два братанкі“, з ворожим наставленням до чехів, з оферуванням вічної приязни, для якої ревіндикація нашого Закарпаття і Словаччини булаб реальним помостом. Що про цей реальний поміст не тільки мадяри думають, про це говорять нам деякі „місгерії“ на Закарпатті, завдяки яким кріпшає і росте там русофільство і його преса на чолі з „Карпаторусскім Голосом“. Очевидно лежить у чиїмсь інтересі, щоби не було там національної свідомости (що з такою радістю підкреслює мадярський передовик із „Часу“), щоби панував там хаос і взаїмна ворожнеча, щоби енергія мас виладовувалась у боротьбі за мову і т. д. Цікаве, що чеські партії, які сприяють і помагають русофільському, протинародньому напрямкові, думають, що зміцнюють чеський стан посідання на Закарпатті. Вони його зміцнюють, тільки, що він не чеський.

В. С-р.

Господарська самовистарчальність українських земель у Польщі.

(4-та стаття, нагороджена премією в економічному конкурсі „Діла“.)

Всяка будівля починається від підстави. Суспільною підставою нашого народу є селяни. У них треба нам глядіти не лиш початків власної, національної культури і рідних варстатів праці, але і взорів до наслідування.

У передвоєнному галицькому селі бачили ми повну суспільну самовистарчальність і тим самим свої рідні, хоч дуже ще примітивні варстати праці. Поділ праці істнував там у повні, і не було там такого як сьогодні безробіття.

Більшу половину праці виконували жінки. Вони, крім того, що помагали чоловікам у кожній майже роботі, вели виключно самі домашню господарку, виховували діти та ткали і шили одіж, не лише для своєї родини, а й для цілого села. Та, яка не мала власного господарства і не мала ніякого ремесла, ішла в найми. Безробітної жінки на селі не було. Кожна знаходила свій варстат праці серед рідного населення. І так плилося життя передвоєнного галицького села, може також без достатків, але й без нинішніх важких злиднів.

Ту започатковану колись самим народом самовистарчальність, слід би нам увести у цілу нашу суспільність. Лише, що поділ праці йшов би тут не поодинокими односельчанами, а цілими околицями і племінними групами. Бо тут, у Галичині, сама природа вказує, чим яке племя повинно трудитися. Подоляни і волиняки мусять працювати на ріллі, бо їх земля є хлібна і плодовита, а вони з роду в рід, та з вродженого хисту хліборобами. Одначе праця на ріллі забирає цілий час людини і всі її сили. Вона вже не всилі по тій чорній роботі зладити собі гарне одіння й потрібне знаряддя праці. Тимчасом верховинці, особливо гуцули, це прекрасні **ремісники** і мистецькі мистці. Там майже у кожній хаті знайдеться варстат, здебільша **текстильний**. За варстатом сидять часто й жінки. Їх ніжний, мистецький дар надає текстильним виробам тої чарівної краси і чару, які подивляють завіть чужинці.

Є десятки можливостей дати безробітним українцям на їх рідній землі працю і прожиток. Галичина є від природи прегарно вивінувана. Має догідне, здорове підсоння, плодовиті рівнини і чудові карпатські гори. Її географічне положення того рода, що Галичина може скорше ніж інші українські землі стати під економічним оглядом самостійною. Одначе до того потрібні нам дві сили, одна моральна, друга матеріяльна, — організація і гроші.

Скорше, думаю, слід би нам підготовити теоретично доцільну **організацію**. Підібрати провідників, з організаційним хистом і знанням людей, далі фахівців і спеців. Ці люди повели би підготовну працю до уложення відповідних плянів. Отже пізнали би терен, на якому дане підприємство повинно станути, місцеві відносини, кількість вільних робучих рук, віддаль від залізниці та інших осередків комунікації. На підставі зібраних даних можна би обміркувати, чи терен для заміреного підприємства пригожий, чи має можливі вигляди для розвою, і зладити тоді плян. З таким пляном у руках, кооператива чи товариство відповідне, зможуть сміло станути до праці і розпочати його фінансування. Бо гріш ним вложений, не буде втрачений.

Тереново Галичина, як це вже сказано вище, розпадається природно на дві, різні поміж собою частини: подільську і гірську. На кожній з тих частин повинні станути інші підприємства. Тоді поміж тими частинами настане остаточний поділ праці і виміна продуктів. Хліборобський район, плодовите Поділля, дасть харчі і сирівці верховинцям, а гірське населення дасть подолянам промислові продукти, тоб то текстильні, деревляні і глиняні вироби.

Поділля і Волинь, це як відомо землі аграрні. Але продукція збіжа на них не виплачується, вона не всилі дати нашим безробітним заробіток.

Вихідною точкою для матеріяльного піднесення хліборобського району, крім переробки рільничих плодів на річи відповідні до вжитку, були би всякого роду **плянтації**. Плянтації промислових ростин, як конопель, льону, ріпаку, маку, соняшників, цукрових буряків тощо. **Плянтації насінних висадків** є в нас доконче потрібні. Щорічно тисячі, а може й міліони, йдуть з Галичини за готове насіння в чужі руки. Те саме відноситься до плянтацій лічничого зілля. Такі плянтації повинніб у нас бути на Поділлі й у горах. Гірський сухий грунт, гірське сонце і воздух, надають чи не кожній тамошній ростині лічничої сили. До гірської **фабрики ліків** зносили би верховинські діти цілі маси дикого зілля і лічничих матеріялів. **Гірський мід та смерекова смола** це річи які хоч і находяться на долах, то не мають там такої, як у горах, сили.

Вернім до Поділля. Тут плянтації ростин медоносних, таких як медунка, липи, акації, гречка і т. ін. вязались би з великими пасіками, а пасічництво дало би працю і заробіток багатьом робітникам.

В теперішніх часах, коли то селяни пють каву, **плянтація цикорії** добре оплачувалась би. Маємо вже одну фабрику того краму, але населення постійно зростає і вживання кави постійно більшає.

Деякі околиці галицької рівнини надаються на плянтації морви. При них слід би завести **годівлю шовкопрядки** і відсилати її пряжу до гірських шовкових фабрик. Гуцульські вправні ткачі, як ніхто інший, надаються до такої ніжної роботи, а рідний шовк, солідно зроблений і дешевий, мав би пригожий ринок збуту в галицької, доволі вже свідомої суспільности.

Здовш цілого Підгіря, що має лагідне і вогке підсоння, треба би творити нам великі плянтації **добірного льону** і, як дуже пожаданий сирівець, відсилати його у гори.

Хоч невеличкі сади є майже у кожнім подільськім селі, то **садові плянтації** добірної, вишхотної садовини, були би дуже пожаданні. При таких садовинних плянтаціях повстали би швидко **фабрики садовинних консервів**. Промисл цей, ведений солідно, мав би збут не лише в самій Галичині, а й поза її межами.

Володимира Вільшинецька.

(Докінчення буде.)

У 70-ті роковини заснування української сцени.

Яким сьогодні словом воскресить хвилину,
Як піднеслась колись завіса вперше в гору
А з кону чарівний на салю подих злинув,
Що ніс красу літньої ночі, пошум бору,
І смуток згаслих зір, і жаль блідої хмари,
Дівочу тужну пісню смерком під вербою —
Все душі сповивало у предивні чари
Неслося над юрбою тужною луною...

А груди глядачів тремтіли, хвилювали,
Немов Дніпрові хвилі грали та шуміли,
І в головах кружляло, і тіла дрожали,
І очі блисками якимись всіх горіли,
Усі задивлені в дітей малих громаду,
Що розстелилася немов тих маків квіти,
А кожний думу думав про велику раду,
Як прадіди дають унукам заповіти...

Була у цім краса, поезія, зарід сили,
Вітхнення, наче янгол станув над юрбою
Та в сонце вів її над згарища, могили,
Над сірість будних днів, над грозен гамір бою.
Пригадував усе минуле, призабуте,
Розвіяне, погасле, вмерле, а — кохане,
Що мов святий бальсам вливався в тихі нути
І клався на кровaві, незагойні рани...

Плила зі сцени Пісня, українське Слово,
Як музика свята, що з Богом всіх вязала:
Ти — скиптр тоді взяла у руки — Рідна Мово
Ти — надила, пестила, гріла, колисала,
Ти мала в собі чари першого кохання,
З діточою сплетені ранньою мольбою,
А в хвилі гніву мала розгін гурагану,
І грому маєстат і грім грізного бою.

І Рідне Слово, що вливалося у душу,
Неначе на вселенній божеській антені
Казало: я своїм вас чаром всіх порушу,
Ви підете за мною, mei vos Rutheni,
Ви хрест свій візьмете, і підете за мною,
І хоч скривавите нераз об камінь ноги,
Хоч впадете нераз ще під хреста вагою —
Та з правої вже ви не зібєтесь дороги!

Крізь труди, кров, крізь муки, злигодні, крізь бурі
Під гетсеманський сад ви, під гору Оливну,
У сонця спеці підете, в часи похмурі,
В жарку липневу днину, в холодну осінь злившу, —
І тільки деколи загрієтесь при ватрі!...
. . . .
Такий був перший вечір в нашому театрі.

Степан Чарнецький.

Перед новою бурею у Франції.

З приводу російських передвоєнних позичок.

Серед власників російських передвоєнних позичок викликала велике розворушення вістка, що в торговельному пакті, який станув між Францією і Совітами, перекреслено французькі передвоєнні вірительности супроти Совітів. У звязку з тим у ріжних містах відбулися бурливі наради союзів власників російських позичок. Промовці критикували гостро політику уряду, що так легкодушно пожертвував інтереси французьких вірителів. Під адресою премієра Думерґа надійшла збірна інтерпеляція союзу власників російських передвоєнних позичок, що домагається від уряду негайної виплати відшкодування за зречення претенсій до російських довгів.

В політичних колах думають, що справа російських позичок може викликати вже в найближчому часі важкі внутішньо-політичні конфлікти і поставити кабінет Думерґа в дуже трудному положенні.

—o—

Приготування до плебісциту.

САРБРІКЕН, 28. III. ПАТ. Приготовна акція нац. соціялістів до плебісциту в Сарському басейні поширюється все більше. Згідно з вістками з урядових кол повідомляють м. і., що м. влада в Сарбрікені, в противенстві до статуту Сарського басейну, як теж проти версайського трактату видала вже низку розпорядків того роду. На їх основі мельдункові бюра й уряди цив. стану приступили до зладження лист мешканців, управнених до голосування, беручи під увагу передовсім тих, які покинули ц. р. басейн. Листи мають пересилати заінтересованим німецьким організаціям, які приготовляють плеб. акцію за прилученням басейну до Німеччини.

Після реформи суспільних обезпечень.

1. Сторожі і висота складок.

У вчорашньому числі подали ми складки, які треба платити за домашню прислугу. Сьогодні подаємо для інформації заінтересованих дані дотично каменичних сторожів. Ось вони:

Місячне винагород.			Складки в місяцях I. II. IV. V. VII. VIII. X. XI.						Складки в місяцях III. VI. IX. XII.					
в грошах	в натурі	разом	Хлібодавець		Обезпечений		Разом		Хлібодавець		Обезпечений		Разом	
зол	зол	зол	зол	сот	зол	сот	зол	сот	зол	сот	зол	сот	зол	сот
20	20	40	4	8	–	40	5	20	5	99	—	50	6	49
25	20	45	5	28	–	44	5	72	6	59	—	55	7	14
30	20	50	5	76	—	48	6	24	7	18	—	60	7	78
35	20	55	6	23	—	52	6	75	7	79	—	65	8	44
40	20	60	6	71	—	56	7	27	8	39	—	70	9	09
45	20	65	3	95	4	36	8	31	4	93	5	45	10	38
50	20	70	4	21	4	62	8	83	5	34	5	78	11	12

Для пояснення додамо ще ось-що: під винагородженням в натураліях треба розуміти мешкання, ключове (т. зв. „шпера") і все інше, що сторож дістає від власника дому не з готівці. Поділ місяців на дві групи (так, як у домашньої прислуги) є з цього приводу, що треба було вичерпати 52 тижнів. Отже перша група місяців є 4-тижнева, а друга 5-тижнева. Через те складки в другій групі є відповідно вищі.

2. Ще про обезпечення домашньої прислуги.

Місячна складка, якої висоту ми вчора подали в докладній табелі, містить у собі чиннийби за всі 3 роди обезпечень, а саме:
а) на випадок недуги і материнства;
б) на випадок нездібности до праці або смерти;
в) від нещасливого випадку або т. зв. професійної недуги.

3. Чим виказувати покищо свої права в „Суспільній Обезпечальні".

До часу аж обезпечені дістануть нові легітимації, згл. члени їх родин, повинні вони при зголошеннях в „Обезпечальні" в разі недуги виказатись посвідкою хлібодавця. В цій посвідці мають бути подані дати затруднення (від коли до коли), висота винагородження в останніх 13-ти тижнях, як також завваги хлібодавця чи обезпеченому належиться повне винагородження підчас недуги. Посвідка має мати фірмову печатку, виразний підпис і адрес працедавця. Взір такої посвідки можна дістати в бюрах зголошення у „перехідних" поодиноких дільниць.

4. В який спосіб платити складки до „Сусп. Обезпечальні"?

Належні складки треба вплачувати в касі Обезпечальні при вул. Браєрвіській 8 або на конто ПКО ч. 500.470. Можна також це робити за посередництвом Комунальної Каси Ощадности а) вул. Валова, б) вул. Городецька, в) вул. Жовківська, за посередництвом Банку Госп. Краєвого у Львові і через інкасентів Обезпечальні.

Більшовики заборонили дзвонити на свята.

З Москви повідомляють, що у всіх совітських містах заборонено дзвонити в часі Великодних свят. Заграннична кольонія в Москві буде опроводити свята у святинях поодиноких віроісповідань, але вони будуть призначені тільки для чужинців і місцеве населення не буде мати до них доступу.

Кошти ліквідації австрійської револьти.

У звязку з новим податком безпеки, який заведено в Австрії, проурядова преса зазначує, що він має служити на покриття коштів ліквідації соціялістичної револьти, бо на покриття звичайних видатків, передбачених буджетом, нема досить грошей. Стягання того податку потреває два роки. Віденські міродатні кола зазначують, що всі заможніші люди, які причинилися до цієї револьти, повинні заплатити кошти тієї ліквідації з власної кишені.

За утревалення памяти Шевченка.

Під увагу громадянства в ювилейному році поета.

Нема вже мабуть нині ніодної щироукраїнської душі, ніодного закутка, в якому живуть українці, куди не дійшлаб Шевченкова поезія, де не царилаб сила його могутнього слова й дух поета. Шевченкова постать стала для нас символом патріотизму й національної ідеї, стала живим образом безмежної любови до рідного краю й народу. Це все основи тої правди, якої свідомий кожний українець, що плекає у свому серці память поета як найдроожчий скарб і святість.

Є ріжні засоби на те, щоби звеличати й утревалити память таких народніх світочів, яким для нас став Шевченко. Одним з найдоцільніших засобів є ставлення памятників у честь поета. Чим більше заслужена людина, тим більше ставлять їй памятників по всіх усюдах власного краю, а то й на чужині.

У нас звеличання Шевченка не виходить поза межі шабльонових концертів (коби бодай свят!), відчитів чи інших того роду імпрез. А тимчасом найвища вже пора на те, щоби подбати за інші засоби звеличування Шевченкової памяти. Безперечно, почини у тому напрямі стрінуться з трудноцами може й немалими. Усеж саме тепер, у 120-ті роковини народин поета, слід нам поважніше призадуматись над цією справою. Цей рік повинен стати бодай починном для всіх наших міст, містечок і сіл, щоби взятися до праці для якнайгіднішого вшанування памяти Шевченка. А саме: треба нам призадуматись над будовою памятників поетові, а де на це не можна булоб добути дозволу місцевої влади, тоді бодай старатися виєднати в управі громади назву одної вулиці чи площі прізвищем Шевченка. Йогож іменем називати Народні Доми та культурно-освітні установи. Не повинно бути ніодної місцевости, де не булоб якої вулиці, площі, товариства чи памятника Шевченка.

Я свідомий того, що вмить найдуться противи й негодування, найдуться песимісти, які казатимуть, що, мовляв, тепер важкі часи, кріза, невідрадні економічні обставини, що громадянство вже й так перетяжене обовязками та фінансовими датками і т. д. Що воно так і є, годі заперечити. Усеж це ще не достаточна причина, щоби зовсім не братися до діла. Дати хочби й найскромнішу жертву на будову Шевченкового памятника чи присвятити трохи часу й заходів, щоби перезвати вулицю Шевченковим іменем, це повинно стати для кожного українця не обовязком, але просто **законом.** Не буде хіба ніодної такої установи, що не уладилаб бодай раз у рік імпрези на ту ціль, що не декларувалаб якоїсь більшої суми на будову памятника, не відбулось би ніодно Шевченківське свято чи концерт, з якого весь дохід не пішов би до каси будови памятника.

В кожній місцевості, у кожному містечку чи селі зорганізується комітет, що рішить, в який спосіб ушанувати йому найкраще память Шевченка. Зорганізуванням комітету займеться місцева установа (читальня, кружок „Рідної Школи", кооператива), або таки самі громадяни. Треба тільки віри, **доброї волі** і праці, щоби намічене діло перевести в життя. Тоді такий памятник чи вулиця імени Шевченка стане тревалою памяткою пошани й любови до безсмертного Тараса, символом тої сили, якою тішить серед громадян дотичної місцевости слово й дух Шевченка.

Хайже 120-ті роковини народин Шевченка дадуть почин до праці, яка не лишиться пустою фразою, але стане **тревалим ділом** і глибоко порушить серця всіх тих, яким справді дорога память поета!

Евген Ткачук.

Змарнували 300 міліонів.

БРЮСЕЛЯ, 28. 3. ПАТ. Бельгійський уряд на домагання соціялістичної партії рішив поспішити з допомогою робітничим кооперативам, даючи їм 150 міліонів фр. кредиту, щоби ратувати дрібні робітничі ощадности. Катастрофа постала наслідком банкроцтва соціялістичного робітничого банку, що наслідком ріжних політичних операцій втратив 300 міл. фр., зложених робітниками. Соціялісти домагалися покриття цілої суми, одначе уряд заявив готовість покрити половину втрат і наказав контролю над адміністрацією соціялістичних кооператив.

Підсумки жахливої пожежі.

ЛЬОНДОН, 28. 3. ПАТ. З Японії повідомляють, що досі добули спід руїн трупи 1878 осіб, які загинули в часі лячної пожежі у Гакодате. Тому, що не перешукали ще всіх згарищ, нема сумніву, що число жертв перейде 2000 осіб. Матеріяльні втрати дуже великі й за досьогодішніми підрахунками доходять до 150 міліонів єн, тобто 9 міл. фунтів.

—o—

По широкому світі.

— Перед комісаріятом поліції в Сарагосі вибухла бомба, що вбила дві особи і кілька ранила.

— На основі нової австрійської конституції державним знаком буде двоголовий орел без корони на місце теперішнього одноголового зі серпом, молотом і кельнею.

— Інсул пропав знову в невідомий спосіб і догадуються, що він пересівся на острові Родосі на інший пароплав та виїхав до Монте Карльо, де думає дістати громадянство князівства Монако.

— У звязку з викриттям шпигунської банди в Парижі, яка на думку слідчих судів має звязок з відомою кілька літ тому шпигунською бандою Фантомаса, переслухали рум. дипльомату Дальовічі, що виперлася знайомства з провідниками банди та польського гром. Берковіча.

Із мандрівки по віденських музеях.

Рівень культури даного народу пізнати можна по стані його музеїв. Що це велика правда, переконався я наглядно у Відні, куди мені спромогу відбути недавно подорож для студій у них наукових інституціях австрійської столиці є гідно заступлена інтелектуальна й мистецька культура цілої колишньої наддунайської держави і видно в них відразу добру музейну політику.

І нічого дивного. Відень як столиця мусів репрезентувати культурний дорібок усіх своїх земель від передісторичних до останніх часів. Це добре зрозуміли покликані до цього державні чинники і на їх бажання вищі адміністраційні власти, державні консерватори та ріжні приватні особи збирали з усіх австро-угорських країв кращі, цікавіші та з наукового боку важніші предмети до центральних музеїв у Відні. Тим осягнули вони дві річи: раз, що заграничні дослідники могли на одному місці дістати докладну відповідь на опрацьовані ними питання, а друге, що ще сьогодні, коли хто хоче докладно перестудіювати прим. праісторію якого краю бувшої австрійської імперії, мусить після праці у краєвих музеях мусить ще їхати до Відня.

Ціль такої моєї подорожі, центральна археольогічна збірка, є там у Природничо-історичному Музею. Вона приміщена тільки у ... великих салях, не дорівнює проте виставовою поверхнею хочби праським археольогічним збіркам, але так переповнена, що при більше прозорому приміщенні заповнила би ще може вдруге стільки місця.

Найбільшою її атракцією є велика збірка знахідок із світової слави погребища у Гальштаті (Дол. Австрія), яке надало назву цілій старшій фазі залізної доби у середущій Европі. Цілі ряди величавих, лискучих від ґрафіту посудин притягають до себе глядача багатою орнаментикою майже цілої поверхні, а найдені там бронзові вироби манять багацтвом форм і дивують прецизійною роботою майстрів бронзівників зперед півтретя тисячі літ.

Та не менше цікавою є влаштована там саме тепер при помочі д-ра Кандиби з Праги виставка українського неоліту. У трьох більших ґабльотах біля вікон є розложені найкращі річи з розкопів дир. Сомбатого на багатому селищі мальованої кераміки у Шипинцях на Буковині.

Найцікавіша, не тільки для фахівця, є перша з них, де з трицяти ріжних примірників є зложені комплетні розвоєві серії усіх шипинецьких керамічних форм. Всі вони належать до другої доби (Б) трипільської культури (біля 2000 до Хр.), а перша доба (А) є заступлена в ньому чотирма більшими фрагментами мисок з біло-червоним орнаментом на чорному тлі.

Гончарські вироби переважають і у двох других ґабльотах української виставки, при чому виходить, що означувана досі за балтійську немальована сива кераміка — це може радше груба домашня кераміка трипільців, не хочби тому, що вона майже постійно йде у парі з мальованим теракотовим посудом. Багато заступлені на виставці й глиняні та кістяні фіґурки, а в них знов цікаве те, що ... мужеські мають все лиш одно око. Мі... виробів із Шипинців нема.

Взагалі треба признати, що впорядчик виставки д-р Бенінгер зумів підпорядкувати загальні музейні звички вимогам своїх гостей. ... прикрашені тільки на плечах амфори, що стоять звичайно на горішних полицях, тут ... по змозі у низ, щоби глядач міг приглянутися добре мистецькому орнаментові, а ... усі майже предмети мають обширні, читко писані пояснення, що — нікуди правди діти — ... не дуже то радо роблять, особливо ті ..., де є друковані провідники.

Другим українським скарбом Природничо-історичного-Музею, вже навіть у чисто матеріяльному розумінні, є частина другої нахідки з Михалкова, борщівського повіту, з VIII. ст. до Хр. Це кілька більших предметів та понад 200 кружків з досить грубої золотої бляхи з тисненим орнаментом. Прямо приковує увагу до себе чудовий великий дармовис у виді оберненої ... пірамідки, закінченої внизу ... завбільшки малого волоського горіха.

Перший михалківський скарб, з 1878 р., переховується тепер у одному із львівських сейфів ... власність графа Дідушицького і незвано тому був до набуття за досить переборшену ціну трьох міліонів золотих. Таку оферту дістав між іншим і Природничо-історичний Музей у Відні, та не міг очевидно скористати тепер з неї.

З інших наших археольогічних памяток у цьому музею є замітніший золотий скарб з I. половини II. тисячліття до Хр. з Мармарощини, що складається з кільканацяти ковтків ріжного типу й величини, дальше кілька скитських крилатих зьвірків, тиснених у золотій блясі з Перепятівки на Київщині, бронзовий скарб із Жабокруків (20 серпів) з часу біля 1000 до Хр. та срібний плетений нашийник княжої доби з Бродів.

Ярослав Пастернак.

(Докінчення буде.)

35-ліття кооперативної кредитової централі.

Загальні Збори Центрального Кооперативного Банку „Краєвий Союз Кредитовий“ у Львові.

По закінченні дискусії на питання, які були порушувані на зборах, відповів директор Центробанку през. **д-р Кость Левицький,** зазначуючи, що дирекція Центробанку прийме під увагу і скористає з думок та вказівок, висловлених Загальними Зборами.

Після того предсідник зборів піддав під голосування внесок Контрольної Комісії на приняття білянсу за 1933 р. та ухвалення абсолюторії Надзірній Раді і Дирекції з діяльности за 1933 р. і внесок Надзірної Ради на приділ чистого зиску в сумі 1.667.60 зол. до фонду резервового і до спеціяльної резерви страт. Всі внесення збори приняли без спротиву.

В дальшій черзі Загальні Збори означили границю найвищого кредиту, який може бути признаний одному членові, на суму 250.000 зол. і найвищу суму зобовязань, яку Центробанк може затягнути, на 5.000.000 зол.

До Надзірної Ради на місце уступаючих чотирьох членів вибрані: **дир. Микола Заячківський, д-р Іван Ґижа, д-р Степан Баран і дир. Вол. Волянський.** До Контрольної Комісії вибрані знову: **д-р Ст. Федак, о. Дамян Лопатинський і д-р Юлій Савчак.**

Збори покінчилися в год. 3. попол.

—o—

»Король Підкарпатської Руси« стейтовим урядовцем

НЮ ЙОРК, 2. березня (Вл. кор.) Спеціяльна телеґрама з Пітсбурґа до „Таймса“ приносить під повищим наголовком новинку про іменування Григорія Жатковича суддею („ріфері“) при стейтовім бюрі Робітничих нагород „компензейшен“ в нещасливих випадках. Його іменував ґовернор Пенсильвенії Ґіффорд Пинчов і до цеї позиції привязана платня 5.000 дол. річно. При цій нагоді „Таймс“ переповідає коротко минувшину Жатковича, головно як ґубернатора Підкарпаття, де він панував „неначе пів-король“ у напівавтономній країні, але опісля зрезиґнував і вернув назад до Пітсбурґа за адвокатуру.

—o—

Тайні маґазини зброї у Франції.

ПАРИЖ, 28. 3. ПАТ. У звязку з викритою в Парижі аферою нелеґальної торговлі зброєю, що виказує широкі розміри, перевели у власника ґаражу в Уен якогось Данкарда, ревізію, яка дала надсподівані висліди. Найдено цілий арсенал, сотні крісів, пистолів, кастетів, набоїв, десяти до скорострілів. Преса звертає увагу, що дружина Данкарда є вчителькою в тій школі, в якій вчила про арештування у звязку зі шпигунською аферою вчителька Герм, товаришка відомої аґентки Лідії Шталь. Такіж склади зброї найдено і в інших місцевостях. Всіх, що займалися тією нелеґальною торговлею зброї, притягали вже нераз до відповідальности, останній раз у звязку із замахом в Катальонії. Поліція перевела низку арештувань.

МІНІСТРИ ГОВОРЯТЬ...

БРЮСЕЛЯ, 28. 3. ПАТ. Після розмови фр. мін. Барту з бельґійським мін. закорд. справ Імансом, оголосили такий офіційний комунікат:

Нині відбули міністри довшу розмову, якій особисті взаємини обох політиків придали спеціяльно приятельський характер. Вони прослідили европейську ситуацію, ствердивши згідність поглядів про небезпеку дозброєння Німеччини а теж зайнялися наслідками, які потягнули за собою переговори у зброєнні. Міністри устійнили, що для оминення тієї небезпеки, побажаною була міжнародня конвенція, яка малаб поважні ґарантії виконання. Дальша розмова йшла про цікаві для обох країн справи і підтвердила повну одноздідність поглядів обох урядів.

Після оголошення цього комунікату оголосило бельґійське пресове бюро МСЗ комунікат яким стверджує, що Бельґія не брала участи у виміні думок між обома заінтересованими в розброєнні державами і тільки слідкувала за ними та що Барту відвідав короля Леопольда на окреме його запрошення.

Ставіський був конфідентом поліції?

ПАРИЖ, 28. 3. ПАТ. Парляментарна слідча комісія для справи Ставіського переслухала вчора б. ком. поліції Баєрда, який м. ін. заявив, що Ставіський був його конфідентом та інформував його про середовища наркоманів, злодіїв й обманців. Баєрд заперечив, начеб давав гроші Ставіському або робив йому спеціяльні прислуги. Зустрічався з ним часто, бажаючи добути деякі інформації. На питання, чому Ставіського не взяли у слідство, хоч поліція займалася ним 45 разів, відповів Баєрд, що він особисто не стримував доходжень і завинив хіба тим, що видав Ставіському леґітимацію, якої він міг вживати для своїх цілей. З черги переслухала комісія б. ком. Монтабра у справі виключення Ставіського з дому гри. Сьогодні будуть переслухувати б. премієра поліції Шіяпа.

ВКРАЛИ ТІЛО СТАВІСЬКОГО?

Париські часописи принесли сензаційну чутку, що пропала труна з тілом Ставіського. Тіло було похоронене на цвинтарі в Шамоні, відки задля секції перевезли його до Парижа до патольоґічного інституту. Поліція дістала анонім, що по дорозі труну з тілом Ставіського вкрадено, а на її місце підложили труну з іншим мерцем. У патольоґічному інституті при труні дижурує як день так ніч кількох аґентів поліції та приватних детективів.

—o—

За добробут наших хліборобів.

Загальні Збори Краєвого Молочарського Союзу „Маслосоюз" у Львові.

В дні 28. березня ц. р. відбулися XXII звичайні Загальні Збори Краєвого Молочарського Союзу „Маслосоюз" у Львові при великій участи делегатів і гостей. Сильно заступлена також преса.

Збори відкрив голова Н. Ради „Маслосоюзу" інж. Ю. Павликовський, що ствердив їх правосильність та на бажання Зборів перебрав разом з президією „Маслосоюзу", а саме о. К. Петрушевичем (Конюхів) та мец. д-ром М. Рибаком (Перемишль) провід Зборів. На секретаря покликано дир. Шумського (Болнарів).

Починаючи порядок нарад, представив інж. Ю. Павликовський господарське положення у краю та на цьому тлі зясував працю „Маслосоюзу". Плян праці, що його виробив „Маслосоюз", життя потвердило вповні, а вислідн його обняла окрема друкована праця п. н. „Українська молочарська кооперація в 1932 р"., де цифрами і фактами виказано, що тільки шлях, обраний „Маслосоюзом", є правильний і що тільки на ньому слід сподіватися розвитку нашої молочарської кооперації. Перед нашою молочарською кооперацією є велике завдання розбудови в глибину, яка то розбудова мусить іти через збільшення й устійнення достави молока до Районових Молочарень, через контролю молочности, через забезпечення паші, через підготовку людей, які велиб Р. Молочарні. Праця молочарської кооперації не є виключно для одної ділянки, а навпаки, мол. кооперація працює для піднесення доходовости господарств, а разом з тим для добра всього нашого господарства.

Потім згадує померших у минулому році діячів молочарської кооперації, а саме: Р. Романова, голову Н. Ради Районової Молочарні у Глинянах, Василя Луцького, урядовця „Маслосоюзу" й одного з основників та керманичів першої української кооперативної фабрики цикорії „Суспільний Промисл", Івана Кіфяка, директора Районової Молочарні в Микишині, що помер нечайно на лещетарській прогульці. Присутні вшанували память померших повстанням з місць.

З черги верифіковано протокол з попередніх Заг. Зборів, що його відчитав дир. А. Мудрик.

Звідомлення з торговельної діяльности здав на основі обширного друкованого звіту дир. інж. А. Палій, що представив Зборам рахункове звідомлення враз з білянсом за р. 1933.

В 1933 р. „Маслосоюз" прямував до реорганізації та комасації нашого кооп. молочарства, себто до поглиблення, а не до поширення організації, виходячи із заложення, що тільки сильні одиниці зможуть видержати тиск кризи. Тому підкреслювано значіння комасації дрібних молочарських кооператив у сильніші продукційні осередки, у Районові Молочарні, з яких 50 відс. всупереч важкому положенню виказують поважний зріст.

В 1933 р. доставлено до „Маслосоюзу" 2.073 тисяч кґ. масла, це є за 63 тис. кґ. менше, як у 1932 р. або за 3,11 прц. Цей низький відсоток у зменшенні достав був можливий завдяки значним збільшенням достав з Тернополя (46.7 тис. кґ. або зріст за 54.9 прц.), з Луцька (+ 22 тис. кґ. або 66 прц.) і ін., які майже вирівняли упадок достав з Львівщини (— 70.7 тис. кґ або — 7.9 прц.) зі Станиславова, Дрогобича і ін.

Ціни масла в 1933 р. були в пересічі на 11.5 прц. нижчі, як у 1932 р. Тому не диво, що при зменшеній доставі (3.11 прц.) і нижчих цінах загальні торги знизилися теж, але все-таки тільки на 10.19 прц., до квоти 7.286.803 зол. З того на торги набілом припадає 7.071.641 зол., молочним приладдям 212251 зол. та птицею (за 2 місяці) 2.912 зол. З торгів набілом припадає на гуртові торги 4.870.567 зол. (спадок 13.12 прц.) і на дрібні 2.201.074 зол. (спадок 1.42 прц.); краєвий гурт дав 4.459.036 зол., експорт 411.532 зол. (зріст 66.60 прц.).

Дохід брутто в 1933 р. рівнявся квоті 693.679 зол., з того дохід брутто на набілі дав 592.593 зол., дохід промислових підприємств 59.097 зол. і дохід на молочних машинах 41.988 зол. Кошти завідування обнизилися з 678.968 зол. в 1932 р. до 609.871 зол., себто на 10.18 прц. З того припадає на персональні побори 333.111 зол., або 54.29 прц. З кінцем 1933 року працювало в „Маслосоюзі" 186 осіб, за 34 особи більше, як у 1932 р.

У висліді 1933-ий рік замкнувся в загальних приходах квотою 704 тисяч 345 зол., в розходах 701 тисяч 387 зол., чиста білянсова надвижка дає 2.958 золотих. Власні фонди рівнялися квоті 490.126 зол., (уділи 129.488; запасний фонд 357. 669 і надвижка 2.958 зол.), чужі фонди 624.667 зол.; відношення своїх фондів до чужих як 1:1.27.

Коли візьмемо під увагу, що в порівнанні з 1931 р. усі молочарські союзи в Польщі виказували в 1932 р. спадок достави масла в пересічі на 27.18 прц., то „Маслосоюз" вийшов з 11.85 прц. ще з найменшим спадком (Крім союзу у Варшаві, який мав 16 прц., усі інші мали понад 35 прц. спадку). Це без сумніву свідчить про внутрішню силу нашої молочарської кооперації, яка зуміла здержати удар кризи в 1932 р. Безперечно не обійшлося й у нас без жертв. Слабі кооперативи, що мали за високі кошти продукції, впали або платили нижчі ціни доставцям молока, через що доставці потерпіли чималі страти. Тому „Маслосоюз" поставив собі за завдання перевести комасацію кооператив, створити сильні осередки продукції, які якістю і ціною товару моглиб успішно конкурувати на звуженому ринку.

На кінці звернув дир. Палій увагу на те, що є ще сьогодні така преса („Нове Село"), яка старається підривати довіря до „Маслосоюзу", спираючи свої твердження на неправдивих фактах. за доказ чого читав уривок звідомлення цього часопису з поперд. Загальних Зборів, де неправдиво представлено їх хід. Стверджує, що є це або хоробллива манія, або інспіроване тими, що бажалиб розвалу нашого народнього життя.

З черги звідомлення з праці „Маслосоюзу" в краю подав дир. А. Мудрик. Він зреферував також плян праці на черговий рік. Програма тої праці не приносить нічого нового. Ця програма, намічена вже давніше, передбачує: устійнення денної достави молока до молочарні на 3.000 л., обниження коштів продукції на 18 прц. від ціни масла, приєднання всіх доставців у члени, збільшення власних фондів, потрібних до розбудови, будову і механізацію молочарень, контролю молочности, допомогові фонди та льокату надвижок власних фондів у Центробанку. Цей плян нашої праці — казав дир. Мудрик — є наскрізь правильний і його мусимо перевести. Від виконання цього пляну праці залежатиме істнування багатьох кооператив.

Після того від Контрольної Комісії предложив звідомлення п. Федір Глум, який в імені тоїж комісії поставив внесок ухвалити Н. Раді і Дирекції абсолюторію за звітовий час.

Від Ревізійного Союзу Українських Кооператив представив широке ревізійне звідомлення ревізор інж. Зибенко, а письмо Ради РСУК у цій справі відчитав дир. А. Мудрик. І в ревізійному звідомленні, і в письмі Ради РСУК висловлено повне признання кермуючим органам „Маслосоюзу" за їх успішну працю в останньому році.

На цьому заряджено 15 хвилин перерви

ДИСКУСІЯ.

По перерві почалася наскрізь ділова дискусія, в якій забирали слово: п. Скаліш (Деліїв), дир. Бобак (Судова Вишня), п. Лесюк (Рудки), п. Мих. Галавь (Ляшки, пов. Ярослав), п. Іван Фур (Ременів), п. Андрій Стахняк (Вишатичі, пов. Перемишль), п. Паливода Іван (Лани, пов. Бібрка), посол Остап Луцький (що виголосив довшу промову, у якій м. ін. зясував становище до деяких порушених справ Ревізійного Союзу Українських Кооператив), п. Іван Гаврищків (Дроговиже), п. Тимощук (Лаврів, Волинь), п. Мелетій (Скоморохи, пов. Бучач), **о. Іван Галібей** ... вивінування „Маслосоюзу" уділами, з справ... ма і Центробанку через Районові Молоча... **Кость Пушкар** (Гряда) — за солідну підготовку при основуванні молочарень; за ширення господарської та кооперативної преси і свідомости; **Ярослав Бучко** (Гаї к. Львова) — відчувається брак молочарів, що булиб обізнані з роботами над повним молоком, відставлюванням до Львова; треба курсів для таких молочарів; **Матвіяс Володимир** (Войнилів) — в справі вивінування „Маслосоюзу" в більші уділи ... масово ширити „Кооперативну Родину", кожний доставець мусить її мати; Районові Молочарні мусять допомогти „Сільському Господареві" у праці на місцях, а головно в контролю молочности; щоби наша преса розяснила ролю „Нового Села" у відношенні до молоч. кооперації. **Кооп. Фур** (Ременів) ставить низку резолюцій, в яких 1) констатується розвиток „Маслосоюзу" і його підбудови, 2) вимагається збільшення уділів у „Маслосоюзі", ... Р. Молочарні мають додатково вплатити; 3) стверджується, що тільки великі молочарні видержують теперішню кризу, а тому треба поглибити в районах працю, треба зліквідувати дрібні молочарні; 4) осуджується тих, що ... то критикують пляни праці нашої мол. кооперації, а нічого не дають позитивного; зокрема осуджують „Нове Село" за його виступи проти „Маслосоюзу"; 5) за збільшенням освідомлення на низах і за виховання добрих молочарень; 6) за співпрацю з „Сільським Господарем", його Кружками і Філіями, за ширення хліборобської літератури.

Пояснення до справ, поставлених промовцями, давали дир. **інж. Палій, дир. А. Мудрик та інж. Ю. Павликовський.**

Потім принято до відома ревізійне звідомлення РСУК, внесення на принятгя звідомлення з праці і білянсу за 1933 р. та цілість звідомлення Н. Ради і Дирекції — все одноголосно. Таксамо принято одноголосно резолюції поставлені кооп. Фуром (Ременів).

Цілу білянсову надвишку в квоті зол. 2.958.03 приділено до запасного фонду.

Межу зобовязань союзу залишено у висоті 2 міл. зол., а найвищу суму кредиту для одного члена означено квотою десятькратної висоти уділу після кожночасного узнання дирекції „Маслосоюзу".

З Н. Ради вибули по 3-х роках каденції і наново вибрані знова такі особи: о. Петрушевич Константин (Конюхів), д-р Рибак Михайло (Перемишль), дир. Коваль Генрих (Перемишль); заступниками вибрані такі особи: Осип Мокрій (Буцнів), дир. Синиця (Ладанці).

Потім означено висоту презенційної марки для Н. Ради на 10 зол. за день.

Внесків не зголошено ніяких, а дезидерати у ріжних справах ставили:

Хархаліс (Яворів), **Скаліш** (Деліїв), **Григорович** (Балинці), **інж. Коропецький** (Калуш), **Гурин Іван** (Блажів), **Пушкар** (Гряда), **Стахняк Андрій** (Вишатичі), **Семенюк Іван** (Коршів), пос. **О. Луцький** (Львів), **Матвіяс** (Войнилів).

По вияснениях дирекції предсідник інж. **Ю. Павликовський** подякував представникам РСУК, президії і учасникам зборів — та вказавши на майбутню працю „Маслосоюзу" і молоч. кооперації — закрив збори в год. 18-ій.

Увільнили арештованих поляків.

МОР. ОСТРАВА, 28. III. ПАТ. Нині відбулася розправа проти арештованих польських горожан, проф. Кулісевича та письменника Кашицького. Обох увільнили.

Досі є ще в вязниці три політичні вязні поляки, чсл. горожани.

—o—

Ліквідація комунізму в Латвії.

РИГА, 28. III. ПАТ. Лотиська влада безпеки після довшої обсервації приступила до ліквідації розгалуженої комуністичної організації. Ревізії та арештування перевели в Ризі та на провінції. Арештували 70 осіб. До рук влади впала тайна друкарня, де друкували агітаційні летючки.

—o—

На рятунок розбитків „Челюскіна".

ВЛАДИВОСТОК, 28. III. Корабель „Совєт", який вислали на рятунок розбитків „Челюскіна", вибрав найдогіднішу дорогу на північ, щоби поминути леди. Корабель плистиме попри побережжя Америки в напрямі острова св. Лаврентія та по дорозі вкладує летунів і літаки. Розвідчі літаки полетять до рога Велен і Онмен, де створять помічну базу для літаків, звідки вони будуть стартувати, щоби долетіти до табору проф. Шмідта.

Шпіонажа в Чехословаччині.

ПРАГА, 28. III. ПАТ. Празька поліція впала на слід широкої шпіонської афери. Досі арештували понад 20 осіб. Згідно з вістками часописів, які підпали конфіскаті, йде тут про шпіонаж у ділянці летунства та протигазової оборони в користь Німеччини та СРСР. Шпіонажем мали нібито займатися німецькі емігранти.

НОВИНКИ

— **Зміна на становищі чеського консуля у Львові.** Дотеперішній консуль чехословацької Республіки у Львові **д-р Ю. Ірасек** покидає своє становище і переноситься до Праги, де обійме нове становище в Міністерстві Закордонних Справ ЧСР. Д-р Ю. Ірасек, знаний серед львівської української громади з найкращої сторони, пробув на становищі консуля ЧСР у Львові пять і пів року. В середу зложив нам д-р Ірасек у звязку зі своїм виїздом прощальну візиту. Ми бажаємо йому від себе з тої нагоди найкращих успіхів у праці та повного вдоволення з неї на новому відповідальному становищі. Наслідником д-ра Ірасека у Львові буде д-р Вацлав Чех.

— **„Господарське значіння світової виставки в Шікаго.** Своїми враженнями поділяться д-р Володимир Левицький та інж. Стефанія Чижович, ... та співробітники Української Кооперації світової виставки в Шікаго. Відчит відбудеться в суботу, дня 31. березня ц. р. в салі української „Бесіди", в год. 18. вечором заходом коop. „Українське Народне Мистецтво" у Львові.

— **Продовження мешканевої мораторії.** Декрет у справі продовження мешканевої мораторії для безробітних, що займають малі мешкання, як повідомляють з Варшави, вже підписаний. Оголошений буде після 2. квітня, бо якраз з днем 1. квітня входить в життя закон про повновласти.

— **Гостре стріляння на Замарстинові.** У днях 4, 5, 7, 11, 12, 14, 16, 18, 19, 21, 23, 25, 26, 28 і 30 IV. ц. р. будуть відбуватися на військовій стрільниці в Замарстинові вправи військових відділів, получені з гострим стрілянням. Загрожену полосу обсадять військові стійки і до їх вказівок прохожі мають пристосовуватися.

— **Заборона стріляти на Великдень.** Городське старство у Львові пригадує обовязуючу аж до 17. квітня ц. р. заборону стріляти на Великдень як із пальної зброї так із страшаків, петард, жабок, приладжених із калічльорікум та інших вибухових матеріялів. Не вільно теж продавати ці матеріяли без лікарських рецепт. Хто нарушить цю заборону, покарають його адміністраційною гривною до 500 зол. або 14-денним арештом, або обома карами. За малолітніх і недієздатних відповідають батьки або опікуни.

— **Шукають новобранців.** Станиславівський воєвода видав розпорядок у справі пошукування обовязаних до бранки за II. піврік 1933, які перед нею скриваються. На лісті виказано ... в урядовім станиславівськім деннику фігурує 652 назвиш.

— **Арештування міського касієра в Сокалі.** В сокальськім магістраті викрито великі зловживання в міській господарці, наслідком чого прокуратор велів арештувати б. міського касієра Йосифа Шайнера, якого відставлено до слідчого арешту. Наслідком лихої господарки довги міста зросли до пів міліона зол.

— **Польські дороги.** Волинський воєвідський уряд обмежив рух механічних поїздів на дорогах Луцьк-Ковель і Підлубці-Рівне з причини лихого їх стану. Від 26. ц. м. рух вантажних самоходів і автобусів на тих дорогах припинено аж до відкликання.

— **Дві голки зашиті в тілі пацієнтки.** Перед городським судом у Львові розпочалася карна розправа проти двох лікарів гінекольоґів, д-ра Маріяна Рапапорта і д-ра Бернарда Абрагама, за те, що виконуючи 18. жовтня м. р. операцію у Кляри Цукеркандель, залишили в її тілі дві голки до зашивання ран. Обвинувачені не почуваються до вини. Один з них признає, що в часі операції зломилася голка і частину її він залишив, але такі випадки трапляються в хірургії, причому лікарі лишають в тілі відломки, щоби наслідком отвирання зашитих уже ран не прийшло до комплікації. Другий обвинувачений взагалі заперечує, неначе би зашивав рани Цукеркандлевої і здивувався, коли її чоловік, три місяці після операції, приніс йому до жидівського шпиталю голку, яка мала вийти з тіла пацієнтки. Розправу відложено задля покликання свідків.

— **Затроєна горівка на весіллі.** Львівська прокураторська влада наказала слідство в справі масового затроєння весільних гостей Миколи Микитина у Вишениці пов. Городок. Микитин каже, що спірт на весілля купив в однім шинку при вул. Янівській у Львові. Випивши горівку, зладжену з того спірту, всі весільні гості занедужали, а один з них помер.

— **За фальшування монет** відповідали перед карним судом у Львові шофер Микола Бакун і Петро Кульчицький з жінкою Марією. Та трійка вибралася 28. грудня м. р. до Янова, де Бакун в однім шинку дав Кульчицьким кілька фальшивих 10-золотівок, щоби пустили в обіг. Кульчицьких відразу приловлено і відставлено на постерунок поліції, де вони вказали на Бакуна, від якого дістали гроші. Розправа, на якій не виявлено, звідки Бакун дістав гроші, скінчилися строгим засудом. Бакуна засуджено на 6 літ вязниці, Кульчицького на 3, а Кульчицьку на 2 роки.

— **Львівська хроніка.** У Львові радив зїзд шкільних інспекторів у справі навчання в народніх школах. — До поліційних арештів відставлено Сімона Дуплера за крадіж 500 зол. на шкоду Емілії Шраєр у Сторонибабах пов. Золочів та 300 зол. і 10 долярів на шкоду Маліка в Сторонибабах. — Із ставу біля цегольні коло Зеленої рогачки добуто 19-літню Марію Г., що хотіла з невідомої причини втопитися. — У львівському цивільному суді відбулася розправа бувш. воєводи Дунін-Борковського за це, що як познанський воєвода уживав світла і отоплення, газу та води в своєму приватному мешканні на держ. рахунок. Справу знову відіслали до Познання.

— **Загадочний труп.** Між Угерськом і Добрянами пов. Стрий виловлено з ріки Стрий тіло незнаного мужчини у віці коло 45 літ, одітого в чоботи і куртку. На голові вмерця ствержено 11 товчених ран, які вказують на те, що його вбито.

— **Краєва хроніка.** В потоці коло Труханова недалеко Сколього знайшли трупа 4-літньої Анни Данилів, яка переходячи крізь воду втопилася. — В Тростянці пов. Снятин якісь люди побили Василя Чабанюка, що пильнував на полі стирти з конюшиною, наслідком чого він незабаром помер. — В Турі Вел. пов. Долина згорів тартак фірми Розен і С-ка наслідком підпалу. Шкода не є обезпечена.

— **З Польщі.** Бувшому президентові Польщі Войцеховському підвищили досмертну платню до 3.000 зол. місячно. Досі діставав 1200 зол.— Маршал Пілсудський не поїде за кордон, мабуть у звязку з приїздом мін. Барту до Варшави, польсько-литовськими переговорами та чесько-польським напруженням. — В Татрах упав сніг, покриваючи гори верствою на 20 цм. — Перед військовим судом у Варшаві відбудеться розправа проти підстаршини 4 п. кінних стрільців Яцковського за знущання над вояками.

— **Процес недбалого лікаря.** Апеляційний суд у Варшаві розглядав справу д-ра Фльокструмпфа, якого заскаржила учителька Бжозовська, домагаючись відшкодування за опоганення лиця. Пізваний лікар перевів радове лікування Бжозовської, що мала наросток над оком. Вислід лікування був такий, що Бжозовська вийшла ще більш опоганена. А що знавці лікарі рішили, що опоганення спричинив недбалий лікар, вчителька зажадала від нього відшкодування. Суд признав їй рацію, але відшкодування признав їй далеко менше.

З театру.

ВЕЛИКИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР: „МИСТЕЦЬ МАНОЛЄ", драма на 4 дії, *Люціяна Бляги*.

Не драма, а 100-відсоткова траґедія. Будівничий Манолє будує кілька літ церкву; що пічне, то церква завалиться: пляни й їх виконання бездоганне — якась нечиста сила не дає. Тоді він під впливом старого Ігумена і загальних настроїв рішається зі своїми 12 співробітниками на остаточний крок: — треба для покути жертвувати живу людину; коли замурують її живою, найдуть викуп за свої гріхи. Манолє рішає, що цією жертвою буде перша жінка, яка зявиться на проклятій площі, — одна з жінок їх тринацятьох. Усі молятся, — перша приходить жінка Манолє. Вона не догадується, що за неї впав присуд; їй кажуть, що заведуть із нею забаву і заводять... поза першу стіну і там її замуровують. Тепер Манолє будує чудову церкву вже без труднощів. Те, що на кінці кінчить він самогубством — дрібничка поруч усієї ідеї песи.

Не знаємо, чи справді іствує така народня леґенда румунська, чи монґольська. Що між африканськими канібалами панують такі забобони досі, це певне. Невідомо теж, в якій добі йде дія цієї траґедії. Пахне вона вся середневічним фанатизмом, проти якого бунтується серце і мозок культурної людини. Замурувати живцем найдорожчу людину у вірі, що така воля божа! ну, а віра, ну, й релігія! І це проблема сучасного письменника!

Таким твором презентували у Львові румунську драму. На салі був сам автор, фраки приготовані на бенкет, усякі достойники навіть державні гимни. Щодо одного не було розбіжних думок: „яке щастя, що так скоро песа кінчиться". Хіба шкільну молодь гнатимуть на таке страховище. Автор цієї містерії називається Бляґа.

м. р.

З кіна.

КІНО „ХИМЕРА": „МОЯ МРІЯ ЦЕ ТИ!"

Німці можуть справді жаліти, що така непересічна „зірка", як Ліліяна Гарвей, перейшла до Фокса. Її талант розвинувся щойно з Америці. У кожній новій своїй музичній комедії стає кращою, симпатичнішою та свідомішою своїх артистичних вартостей. Новістю цієї фільми те, що Ліліянка не любиться, як це бувало досі, в якомусь королевичі, але у звичайному смертельнику, і по безлічі трудів та перепон здобуває його серце. Фільма має безліч веселих, музичних епізодів, кілька фотографічних ефектів та одну мельодійну пісню. Партнером Ліліяни Гарвей є симпатичний Лев Айрс.

є. т.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Текля Емілія з Підсосіньких Тарнавська померла 25. III. 1934 в Звиженні в 72 р. життя. Покійна вдова по бл. п. о. Львові Тарнавськім, пароховi Підлися, була знана зі свого доброго серця для всіх, хто потребував помочі, чи поради. Стратила в Визвольній Війні сина, чет. УСС Віктора, який пропав, вивезений більшовиками до Архангельська. Останні дні доживала в домі свого зятя. В. Ій П.

Ізидор Мазуркевич, б. пом. директор, помер у Відні 24. ц. м. після довшої недуги у 82. р. життя. Похорони відбулися 28. ц. м. на центральному цвинтарі. В. И. П.!

Дописи.

СКОЛЄ.

„Забутий край, забуті люди". В однім числі „Діла" появився допис: „Забутий край, забуті люди", що в надто може чорних красках представив стан деяких сіл нашого повіту. **Коростів** — гарне село, близько Сколього, село рухливе і свідоме, ідейні одиниці навіть приступають до будови власного дому, однак, на жаль частина молоді, збаламучена комуністичними гаслами, замісць піти слідом свідомої молоді інших сіл і працювати для добра села й рідного народу, своєю поведінкою шкодить загальній справі. **Тухля** має власний дім в якім часто сходяться члени на реферати проф. Гусаківського, але для прикраси українського села жид Ліпшіц є війтом, а деякі тухляни, нащадки Захара Беркута, навіть дуже собі його хвалять. **Либохора**, **Славсько** по загальних зборах проявляють троха з'явності, хоча не зашкодилоб більше членів, більше сходин, а в Славську менше коршем та горівки, а більше праці та свідомости. Головно **Головецько** по загальних зборах вушило з мертвої точки. 180 членів жіночи

секцій, 18 членів „Просвіти", що вечора сходини з голосним читанням — це осяги праці за короткий час. **Рожанка Вижна** дальше спить блаженним сном. **Рож. Нижна** будить свідома молодь, яка працює в читальні та приступає до оснування кооперативи.

БУЧАЧ

Загальні збори Т-ва „Народній Дім" в Бучачі. Дня 21. м. м. відбулися загальні збори Т-ва „Народній Дім" в Бучачі, заложеного ще в 1923 р. Товариство це розвинуло з початку досить оживлену діяльність, призбирувало фонди на будову Народнього Дому в Бучачі, словом: була надія що завдяки праці Т-ва стане небавком в Бучачі відповідний будинок. Одначе Т-во по менш-більш році живої діяльности почало занепадати, а врешті ледви клигати. А тимчасом в Бучачі пекуче відчувається недостача Народнього Дому з відповідною театральною салею, приміщенням для товариств і т. д. З думкою реалізації давно наміченого пляну скликано загальні збори тогож Т-ва на яких вибрано новий виділ у складі: о. Іван Галібей — голова, д-р Мих. Гринів — заст. голови, Дмитро Білоскурський — скарбник, Марія Бараболяк — секретар, о. зек. Н. Бріль, м-р Кізімович Іванна, Тихий Прокіп, Косарчин Ольга і м-р Данилів Теодор — як члени. Може вже цей виділ зреалізує врешті плян будови Народнього Дому, бо це є справа престіжу місцевого громадянства, як також і запорука успішнішої культурно-освітньої праці в повіті.

Загальні збори Філії „Союзу Українок" в Бучачі відбулися 4. 3. ц. р. По звітах та ухваленні абсолюторії уступаючому виділові вибрано новий виділ у складі: п. Юлія Харецька — голова, Слюзарева О. — заст. голови, Данева О. — касієр, Посацька Марія — секретар, Петрикевичева і Ремешилова — члени. На зборах були присутні делегатки від кружків „Союзу Українок" з повіту.

Шевченківський концерт. Заходом Філії Т-ва „Просвіта" в Бучачі відбувся 10. березня ц. р. в салі „Міщанського Братства" Шевченківський концерт. На програму зложилися: вступне слово п. К. Крушельницького, виступи сокільського мішаного хору під управою дир. Хархаліса, який відспівав: „Заповіт", „Огні горять" і „Думи мої, думи мої", Концерт ч. 1 Беріота, який відограв інж. Марків при акомпаніяменті фортепяну. Акомпаніювала п. Марія Бараболяк, яка з черги відірала на фортепяні „Жалібний марш" Лисенка. Публика, захоплена грою скрипака інж. Маркова і піяністки, не щадила оплесків і домагалася наддатків. Опісля була деклямація вірша „Хустина" в супроводі фортепяну, який дуже гарно віддеклямувала п. М.Ниткевич. Відспіванням національного гимну закінчено концерт. У загальному концерт випав доволі вдатно, слабші були декотрі хорові точки, бо хористи не звертали як слід уваги на дириґента. Відрадним явищем давно в нас небаченим, було те, що концерт почався точно в означеній годині.

Шевченківські концерти в бучацькому повіті. Заходом Філії „Просвіти" в Бучачі відбулися в районі філії майже у всіх селах Шевченківські концерти, влаштовувані місцевими читальнями „Просвіти". Всі концерти відбулися одного дня, 11. березня ц. р. Філія заздалегідь намітила читальням взірець програми, вибила і розіслала їм приступний зразковий реферат про життя і творчість Шевченка, як також інші матеріяли до програми. Читальні, які мають достаточні свої місцеві сили, уложили собі програми по своїй змозі і відповідно до своїх сил, а інші придержувалися програми запропонованої філією. Тогож дня до читалень, які не мають на місці відповідних референтів, виїхало з Бучача біля 10 осіб, котрі виголосили вступне слово, присвячене памяті Шевченка. Слід признати, що того роду святкування памяти нашого Генія є наскрізь культурним і більш виховним засобом, як дотеперішні концерти в ріжних місяцях і з ріжною, часом зовсім недібраною програмою. На будуче слід святкувати память Шевченка все в означеному дні, бо моральний ефект тоді куди кращий.

Листування Редакції.

Вп. Д. Р.: Спомин про Великдень у Скутарі просимо прислати. Якщо буде надаватись, помістимо.

Вп. Дописувачеві, Сколе: Дякуємо за присланє і просимо писати частіше.

СПОРТ.

КОМУНІКАТИ У. С. С.

Львівський Реферат Спортової Ради подає до відома всім клюбам львівської округи, що у всіх справах треба звертатися саме до цього Реферату в його години: четвер, год. 20—21, в домівці У. С. С. Домініканська 11, I. пов.

Організаційно-Спортовий Реферат Львівського Реферату Спортової Ради подає до відома, що дня 12. 4. ц. р. на год. 10 до домівки У. С. С., Домініканська 11, I. пов. всі львівські клюби вишлють своїх відпоручників.

ПРАЦЯ У. С. Т. „БЕСКИД" У НАДВІРНІЙ.

Пишуть нам: Під головуванням д-ра мед. Д. Селепея і під проводом дир. Р. Збудовського Українське Спортове Товариство „Бескид" у Надвірній розпочало пильний весняний треніґ. Слід побажати дружині „Бескиду" якнайліпших успіхів у [illegible] змаганнях у новому сезоні.

ЗАКОРДОННИЙ СПОРТ.

ЖЕНЕВА. **Австрія — Швайцарія 3:2 (1:0).** Змагання за чашу д-ра Швелі. У віденців найкращі Вагнер, Смістік (оба Рапід) і Навш (Австрія). Швайцарці грали дуже амбітно. Видців 27.000.

ВІДЕНЬ. **Відень — Прага 3:3 (2:2).** Міжміські змагання. У віденців найліпшим грачем був Сінделяр (Австрія), у чехів бельгієць Брайне (Спарта). Видців 20.000.

МІЛЯНО. **Італія — Греція 4:0 (2:0).** Змагання за мистецтво світа. 25.000 видців.

СОФІЯ. **Мадярщина — Болгарія 4:1 (1:1).** Болгари були твердим противником у першій частині, у другій перемогла висока техніка мадярів. Видців 14.000.

ПАРИЖ. **Чехословаччина — Франція 2:1 (1:1).** Змагання на високому рівні. Вислід був до останньої хвилини непевний. Видців 40.000.

ПАРДУБІЦЕ. **Румунія — Чехословаччина (аматори) 2:2 (2:1).** Міждержавні змагання аматорів. Видців 10.000.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.
Четвер, 29. III. Театр нечинний.
Пятниця, 30. III. Театр нечинний.

Театр Ріжнородностей.
Четвер, 29. III. Театр нечинний.
Пятниця, 30. III. Театр нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: „Світ належить до тебе".
АТЛЯНТИК: „Ескімо" (фільма Петра Фройхена, режисерія Ван Дайка).
ВАНДА: „Конґрес танцює".
КАСІНО: „Цар царів".
КОЛІСЕЙ: „Облава", ревія „Коли світло згасне".
КОПЕРНИК: „Я не янгол" (Ме Вест), від год. 3—5 „Цар царів".
МАРУСЕНЬКА: „Серце волоцюги" та ревія: „Даємо, що маємо!"
МІРАЖ: „Пісня пісень". (Марл. Дітріх).
МУЗА: „Прощання з гріхом".
ПАЛЯС: „Пісенькар Варшави".
ПАН: „Куртизана" (Грета Гарбо), ревія „100% перцю".
ПАСАЖ: „Св. Францісок із Асізі", „Католицький зїзд у Відні".
ХИМЕРА: „Моя мрія це ти" (Лілізна Гервей).
СВІТ: „Пісня ночі" (Іван Кепура).
СТИЛЕВЕ: „Навчи мене кохати" (Рам. Новаро), ревія: „Весна пробуджується".
УТІХА: „Чоловіки та жінки" та ревія.

Закордонне радіо.

Четвер, 29 березня 1934.

Відень (506,8) 12·00 Концерт, 17·05 Арії з ораторії, 17·25 фортепян, 20·35 Камер. музика, **Прага** (470,2) 20·00 „Стабат Матер" ор. Двожака, **Париж** (1796) 13·30 Концерт, **Білгород** (437,3) 20·00 Сучасна югосл. музика, **Гайльсберг** (291) 21·15 Рел. пісні, **Кенігсвустергавзен** (1571) 17·40 Шубертові твори, 20·10 Нар. музика, **Мінхен** (405,4) 16·00 Концерт, 17·50 Солісти, **Москва** (360,6) 17·25 „Отельо" оп. Вердія, **Будапешт** (550,5) 12·05, 13·30 Концерт, **Міляно** (368,6) 20·30 Опера, **Рим** (420,8) 13·05 Легка музика.

Пятниця, 30. березня 1934.

Відень (506,8) 20·15 „Христос на Оливній горі" ораторія Бетовена, **Братислава** (298,8) 20·05 Спів, **Кошиці** (269,5) 16·15 Фортепян, **Прага** (470,2) 17·00 Концерт квартету Ондрічека, 20·05 Великодні пісні (хор), **Париж** (1796) 21·45 Симф. концерт, **Білгород** (437,3) 20·00 „Парсіфаль" оп. Вагнера, **Берлін** (356,7) 18·00 Бахові твори, **Кенігсвустергавзен** (1571) 11·30 Давня скрипкова музика, **Ляйпціґ** (382,2) 19·00 „Місса Солемніс" Бетовена, **Стокгольм** (435,4) 20·00 „Стабат Матер" ор. Перґолезія на соль. голоси, жін. хор і орх., **Будапешт** (550,5) 12·50 Концерт, 19·05 Спів, **Міляно** (368,6) 20·40 Симф. концерт, **Рим** (420,8) 13·00 Концерт, 20·45 Інстр.-вок. концерт.

Львівське радіо.

Четвер 29. березня 1934.

7·00—8·00 Ранішня авдиція, 12·05, 12·33 Вийнки з творів Риш. Вагнера (гр. плити), 15·25 Збіжева біржа, 15·30 Господарські вістки, 15·40 Концерт (спів, органи), 16·40 Скринька для дітей, 16·55 Страстна авдиція, 17·50 На службі милосердя, 18·00 Світове господарство, 18·20 Авд. „Господи, чому оставив ти мене?", 19·03 Враження з подорожі по Св. Землі, 19·15 Всячина, 19·25 Відчит, 19·40 Сніговий комунікат, 19·43 Спортові вістки, 19·55 Сільва рерум, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Муз. балачка, 20·15 Рел. концерт, Почт. техн. скринька, 22·40 Дрібні органові твори з гр. плит.

Пятниця, 30. березня 1934.

7·00—8·00 Ранішня авдиція, 12·05, 12·33 Реліґ. музика з гр. плит, 15·25, 15·40 Грам. плита, 15·30 Господарські вістки, 15·50 „Смерть Ісуса", 16·10 Реліґ. музика, спів, 16·40 Серед книжок, 16·55 Концерт оркестри, 17·35 Реліґ. співи (хор). 17·50 Наука стенографії, 18·00 Відчит: „Христові страсти в мистецтві", 18·20 Бахові твори (гр. плити), 19·00 Відчит: „Вгадай Ісусе, хто тебе бє?", 19·12 Всячина, 19·25 Фейлетон, 19·40 Спортові вістки, 19·43 Сніговий комунікат, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Рел. авдиція (музика, спів), фейл. „Роздумування в Вел. Пятницю", 22·00 Авд.: „Св. Францісок із Асізі". 22·40 Поважна музика з гр. плит.

БІРЖА.

ГРОШІ.

У Львові долар у приватних оборотах 5·27 зол.

На сьогоднішній варшавській біржі нотовано такі курси: Льондон 27·11, Париж 34·95, Берлін 210·65, Ціріх 171·50, Амстердам 357·55, Прага 22·04, Міляно 45·57 Нюйорк кабель 5·31·50, Нюйорк чеки 5·31.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 28. III. масло 3·30, молоко —·18, сметана —·80, яйця 2·60—2·70.

Тенденція на масло і яйця сильна, на молоко і сметану удержана.

Маслосоюз повідомляє, що в тижні від 26. III. до 31. III. 1934 платить своїм доставцям **за 1. кг.** живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Гловацького 23):

	I. кл.	II. кл.
Кури	1·00	0·60
Качки	1·20	0·60
Індики	1·40	0·80

Пантарки **за штуку** 2·25 зол.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Нещасна жінка (з доброї родини), яку залишив муж з 3 неділітніми дітьми, прохає в добрих людей допомоги для дітей, або праці. Візьметься за всяку роботу. Жертви (головно одіння і білля для дітей) приймає Видавництво „Світ Дитини", Львів, Зіморовича 3, для „Бездольної матери". 2—3

†

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
за бл. п.
Софію Курочку-Макухову
відправиться дня 1. IV. ц. р. в год. 12. в церкві Успенія Пр. Богородиці (Волоській) у Львові.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.